

Sygn. akt II UK 388/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku W. Sp. z o.o. z siedzibą w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.
z udziałem zainteresowanego Z. M.
o wydanie zaświadczenia za formularzu A1,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 listopada 2016 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 26 lutego 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 maja 2014 r. Sąd Okręgowy w W. zmienił decyzję
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 25 czerwca 2013 r. i

nakazał wydanie W. Spółki z o.o. z siedzibą we W. (dalej jako płatnik) zaświadczenia potwierdzającego, że zainteresowany Z. M. w okresie wykonywania zatrudnienia na terenie Niemiec od 25 czerwca do 5 sierpnia 2012 r. podlegał polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Sąd Okręgowy ustalił, że płatnik jest agencją pracy tymczasowej. Zajmuje się działalnością związaną z wyszukiwaniem miejsc pracy i pozyskiwaniem pracowników oraz pozostałą działalnością w zakresie udostępniania pracowników, między innymi przedsiębiorstwom we Francji i w Niemczech, w branżach budowlanej i produkcyjnej. Jego administracja, kadry, księgowość i marketing prowadzone są w Polsce. Zainteresowany został zatrudniony celem „wysłania” do pracy na terytorium Niemiec. Na dzień delegowania zainteresowanego płatnik osiągał w kraju średnie obroty z okresu 12 miesięcy na poziomie 9,4% oraz podał, że według stanu na dzień 28 lutego 2013 r. zatrudniał w kraju 83 pracowników oraz realizował 11 umów, zaś do pracy za granicą delegował 207 osób w ramach 46 kontraktów.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że płatnik znaczną część swojej działalności prowadził na terenie państwa delegującego w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz.UE L Nr 166, dalej jako rozporządzenie podstawowe) oraz art. 14 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz.UE L Nr 284, dalej jako rozporządzenie wykonawcze) oraz decyzji nr A2 Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego z dnia 12 czerwca 2009 r. dotyczącej wykładni art. 12 rozporządzenia podstawowego (dalej jako decyzja nr A2). W ocenie Sądu pierwszej instancji, przyjęte przez organ rentowy kryterium 25% obrotów w Polsce jest wymogiem pozanormatywnym.

W uwzględnieniu apelacji organu rentowego, Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 26 lutego 2015 r. zmienił powyższy wyrok i oddalił odwołanie płatnika.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, płatnik składek - aby zostać uznanym za pracodawcę zazwyczaj prowadzącego znaczną część działalności na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, a w konsekwencji móc zgłosić pracowników do ubezpieczenia w polskim systemie - powinien osiągnąć obroty z działalności krajowej na poziomie co najmniej 25% całego swojego obrotu. W tym zakresie Sąd odwoławczy powołał się na pogląd wyrażony w tym zakresie przez Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 4 czerwca 2014 r., II UK 550/13 oraz z dnia 4 czerwca 2014 r., II UK 565/13. W konsekwencji, niewypełnienie decydującego kryterium, jakim jest nieosiągnięcie przez płatnika w Polsce w spornych okresach minimum 25% obrotu z całej prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, uniemożliwia uznanie, że oddelegowany do pracy w Niemczech zainteresowany podlegał w tym czasie ustawodawstwu polskiemu.

W skardze kasacyjnej płatnik składek zarzucił: I. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 11 ust. 2 lit. a i art. 12 ust. 1 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 ust. 1 i 2 i art. 19 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, a także ust. 1 akapit 5. decyzji nr A2, przez ich błędną wykładnię i zastosowanie, w wyniku czego niezasadnie przyjęto, że skarżący w spornym okresie nie prowadził normalnej działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czego następstwem było przyjęcie, że zainteresowany nie podlegał ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych; II. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie: 1) art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny dowodów na okoliczność, czy płatnik prowadził w spornym okresie normalną działalność na terytorium Polski; 2) brak ustalenia okoliczności istotnych dla rozpatrzenia sprawy polegający na zaniechaniu ustalenia proporcji obrotów osiąganych przez płatnika w Polsce oraz w kraju delegowania pracownika oraz zaniechaniu przeprowadzenia pogłębionej analizy stanu sprawy wymaganej przez Praktyczny poradnik w sytuacji braku osiągnięcia w państwie delegującym 25% obrotów; 3) art. 328 § 2 w związku z art. 391 k.p.c. polegające na niedostatecznym wskazaniu w uzasadnieniu wyroku faktycznych i prawnych podstaw rozstrzygnięcia.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji, a ponadto - na podstawie art. 125 § 1 k.p.c. w związku z art. 9, art. 91 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, art. 354 k.p.c., art. 267 akapit 1. lit. b oraz art. 267 akapit 3. Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej - o wystąpienie przez Sąd Najwyższy do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z pytaniem prawnym o następującej treści: 1) czy pojęcie „pracodawca, który normalnie prowadzi tam [w państwie członkowskim] swą działalność” użyte w art. 12 ust. 1 rozporządzenia podstawowego, a następnie uszczegółowione przez art. 14 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego oznacza pracodawcę (agencję pracy tymczasowej), który - niezależnie od pozostałych cech swojej działalności - musi osiągać roczny obrót na poziomie co najmniej 25% w państwie delegującym pracowników; 2) czy organy administracyjne i sądy państwa członkowskiego mogą uznać, że pracodawca będący agencją pracy tymczasowej, wymieniony w art. 12 ust. 1 rozporządzenia podstawowego, zazwyczaj prowadzi znaczną część działalności na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, w okolicznościach, w których nie osiągnął on rocznych przychodów na poziomie 25% w państwie delegującym pracowników, lecz spełnia pozostałe kryteria charakteryzujące „normalną działalność” tego pracodawcy wymienione w punkcie pierwszym decyzji nr A2 i czy ocena spełnienia tych pozostałych przesłanek wchodzi w zakres „pogłębionej analizy” wymaganej przez Poradnik praktyczny dla sytuacji, w której przedsiębiorca nie osiągnął 25% obrotów na terenie kraju, w którym ma siedzibę; 3) czy Poradnik praktyczny w zakresie, w jakim ten dokument posługuje się przykładem obrotu na poziomie 25% stanowi prawnie kryterium bezwzględnie wiążące sąd państwa członkowskiego oraz jego obywateli (i inne podmioty prawa prywatnego), niezbędne do przypisania statusu „pracodawcy zazwyczaj prowadzącego znaczną część działalności”, o którym mowa w art. 14 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego; 4) czy wymienione w ust. 1 akapit 5. decyzji nr A2 kryteria charakteryzujące działalność prowadzoną przez pracodawcę, należy ustalać w odniesieniu do całłościowych obrotów (i odpowiednio liczebności personelu administracyjnego i innych pracowników oraz liczby umów) osiągniętych

przez pracodawcę za granicą we wszystkich państwach, w których prowadzi działalność, czy w odniesieniu do państwa zatrudnienia pracownika delegowanego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna zasługuje na uwzględnienie.

Przepisy będące materialnoprawną podstawą rozstrzygnięcia Sądów obydwu instancji, na których tle skarżący formułuje wątpliwości prawne, były przedmiotem analizy Sądu Najwyższego w wyroku składu siedmiu sędziów z dnia 18 listopada 2015 r., II UK 100/14 (OSNP 2016 nr 7, poz. 88). W motywach tego wyroku wyjaśniono, że osiągnięcie obrotu w kraju siedziby na poziomie 25% może co najwyżej stwarzać domniemanie faktyczne, według którego przedsiębiorca „normalnie prowadzi działalność” na terytorium państwa wysyłającego w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia podstawowego, natomiast nieosiągnięcie tego obrotu wymaga analizy okoliczności określonej sprawy przy uwzględnieniu pozostałych kryteriów. Sformułowano w tym wyroku pogląd, że treść pojęcia „normalne prowadzenie działalności” w rozumieniu powołanego przepisu i wyjaśniającego je określenia „prowadzenie przez pracodawcę zazwyczaj znacznej części działalności, innej niż działalność związana z samym zarządzeniem wewnętrznym, na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma on swoją siedzibę” (art. 14 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego), nie pozostawiają wątpliwości, że przy ocenie, czy pracodawca prowadzi normalną działalność, a zatem znaczną część działalności innej niż działalność związana z samym zarządzaniem wewnętrznym na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, należy uwzględniać wszystkie kryteria charakteryzujące jego działalność. Niedopuszczalne jest uznanie jednego kryterium - wysokości ponad 25% obrotu - za decydujące w tym sensie, że jego niespełnienie zwalnia instytucję właściwą bądź sąd z badania pozostałych cech charakteryzujących działalność prowadzoną przez dane przedsiębiorstwo. Pierwszoplanowe znaczenie ma obiektywne ustalenie, czy przedsiębiorstwo faktycznie prowadzi w państwie swojej siedziby normalną, rzeczywistą działalność, zaś porównanie skali tej działalności w państwie siedziby i państwie miejsca wykonywania pracy przez pracownika delegowanego ma jedynie

znaczenie pomocnicze. Jednocześnie, dla stwierdzenia, czy działalność ta jest znacząca we wskazanym sensie, instytucja właściwa i ewentualnie sąd powinny porównać liczebność personelu administracyjnego pracującego w państwie członkowskim, w którym pracodawca ma siedzibę oraz w drugim państwie członkowskim, obroty w odpowiednio typowym okresie w każdym z państw członkowskich, których rzecz dotyczy oraz liczbę umów wykonanych w państwie delegującym i w państwie zatrudnienia delegowanego pracownika, przy czym kryteria te nie mają charakteru wyczerpującego, a ich wybór powinien być dostosowany do konkretnego wypadku.

Przenosząc powyższe na grunt sprawy, w której wniesiona została rozpoznawana skarga kasacyjna, należy stwierdzić, że Sąd drugiej instancji nietrafnie uznał, że uzyskiwanie obrotu poniżej 25% całkowitego obrotu przesądza o nieprowadzeniu normalnej działalności w państwie siedziby przedsiębiorstwa delegującego oraz że w takim wypadku zbędna jest całościowa ocena, przy zastosowaniu wszystkich uwzględnionych kryteriów, czy płatnik w spornym okresie prowadził faktyczną działalność w państwie wysyłającym.

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 oraz odpowiednio stosowanego art. 108 § 1 k.p.c.